

Vooreerst: is er behoefte aan een vorm van opleiding in Vlaanderen? Bij de door het VTI geïnterviewde schrijvers (Arne Sierens, Willy Thomas, Johan Boonen, Tone Brulin...) niet of nauwelijks. Zij hebben wel behoefte aan een intens contact met de praktijk. Acteren of regisseren, betrokken zijn bij repetities, huisschrijver/dramaturg van een gezelschap zijn... ze zijn het er allemaal over eens: je moet met minstens één been in de praktijk staan om goed te functioneren als toneelschrijver.

Minder duidelijk geformuleerd, maar onderhuids voelbaar in hun uitspraken: de nood aan een soort 'toneelfonds', dat dramateksten samenbrengt, contacten met uitgevers coördineert, aan spreiding doet...

Nieuwe invalshoek: andere kunstopleidingen worden allang niet meer in vraag gesteld (plastische kunsten, muziek - uitvoering en compositie, film - regisseren, acteren, scenarioschrijven...). Ook binnen het theater bestaan dat soort opleidingen (regisseren, acteren, scenografie...). Waarom zou dan 'schrijven voor het theater' - of althans een aantal technieken, vormen, aspecten daarvan - niet kunnen worden aangeleerd? "Während z.B. die akademische Lehre von Musik, Malerei, Film usw. im Prinzip als unproblematisch angesehen wird und auch zu einigen Theaterberufen (wie Schauspieler und Bühnenbilder) der Weg seit langem u.a. über ein Studium an der Kunsthochschule führen kann - gilt das Schreiben (Dichten) hierzulande offenbar immer noch als unlehrbar." (uit de brochure van de *Hochschule der Künste*)

Vanuit dat standpunt bekeken zou het misschien toch nuttig en te overwegen zijn een soort opleiding in het leven te roepen in Vlaanderen. Maar meteen rijzen er dan nieuwe vragen: voor wie? onder welke vorm? wie moeten de lesgevers zijn? wat wil men bereiken? ... (De 'wie-zal-dat-betalen'-vraag kan natuurlijk alle andere vragen overbodig maken, maar we laten hem hier toch even buiten beschouwing.) Om die andere vragen te beantwoorden, nemen we ook de buitenlandse modellen opnieuw ter hand.

Voor wie? Voor 'gevestigde auteurs' (cf. **Instituut voor Theateronderzoek**) of voor iedereen die zich geroepen voelt en blijk geeft van enige aanleg voor theater? Dat hangt af van

de vorm waarin je het wil organiseren, want gevestigde auteurs hebben uiteraard geen boodschap aan een vierjarige schrijfopleiding met begeleidend diploma.

Onder welke vorm? 't **Colofon** en de cursus **Szenisches Schreiben** aan de Berlijnse **Hochschule** bestaan nog niet lang genoeg om nu al resultaten te kunnen bespeuren. En of daar in Vlaanderen belangstelling voor is? De Academie voor Schrijfkunsten is nog te weinig gekend en te jong om er zicht op te krijgen.

De workshop- of atelierformule daarentegen heeft wel al een aantal concrete resultaten opgeleverd. Tom Blokdijk plaatst grote vraagtekens bij de rentabiliteit van het **Instituut voor Theateronderzoek** ("waaninnig veel moeite voor heel weinig resultaat"), maar blijft geloven in de werkwijze ervan. In Frankrijk lijken de **Ateliers d'écriture dramatique** dan weer op beide fronten te scoren: groot enthousiasme bij deelnemers en lesgevers over de werkwijze én een groot aantal nieuwe stukken en/of auteurs. Opvallend hierbij is dat in die **Ateliers** de nadruk haast uitsluitend ligt op de literaire activiteit van het toneelschrijven (schrijf een goede dramatekst, de rest volgt wel) en dat de doelgroep ongeveer iedereen is. Gevestigde auteurs kunnen in de **Chartreuse** terecht.

Zo bekeken lijkt de meest haalbare 'oplossing' voor Vlaanderen de vol-

gende te zijn: werkbeurzen voor gevestigde auteurs en workshops voor al de anderen.

Wie moeten de lesgevers zijn? Volgens de Fransen kunnen alleen toneel-auteurs dergelijke workshops leiden. In Berlijn zijn Heiner Müller en Yaak Karsunke de docenten. Mensen met gezag moeten het zijn, dat is wel duidelijk: wie anders kan een oordeel vellen over teksten van anderen, wie anders kan een al dan niet beginnend auteur met raad en daad bijstaan in zijn creatieve arbeid?

Wat wil men bereiken? 'De toneel-schrijfkunst in Vlaanderen nieuw leven inblazen'? Het lijkt wel een ministeriële nota. Laten we even zo concreet mogelijk zijn: wil men bereiken dat er na pakweg vijf jaar 100 nieuwe stukken in de rekken staan en dat er 20 nieuwe (gediplomeerde?) toneelschrijvers aan het werk zijn? Of wil men, via een aantal concrete initiatieven (bijvoorbeeld workshops binnen de praktijk of binnen een opleiding theaterwetenschap en gecoördineerd door een instelling als het VTI) bereiken dat beginnende en/of gevestigde auteurs een steviger werkbasis krijgen om door te werken voor het theater?

Er wordt stevig gewerkt in Vlaanderen aan het stimuleren van een eigen dramaturgie. Maar het kan beter. Het kan altijd beter.

Ann Olaerts

(in samenwerking met Jan Simoen)

In samenwerking met het Vlaams Theater Instituut organiseert het Theaterfestival twee debatten. Op 14 september om 10.30 uur een debat rond de schrijfuopleidingen met volgende sprekers: Tom Blokdijk (Instituut voor Theateronderzoek, Amsterdam), Fons Eickholt ('t Colofon, Amsterdam), Jurgen Hofmann (Hochschule der Künste, Berlijn, o.v.), Françoise Vuillaume (La Chartreuse, Avignon). Op 15 september een tweede debat over de relatie toneelacteur-producent en opdrachtgever met als voorzitter Johan Wambacq en als sprekers Erwin Jans (Theaterwetenschap, K.U. Leuven) en Willy Thomas (Dito Dito). Verder is er nog een workshop theaterschrijftuur onder leiding van Paul Pourveur, lezingen van nog niet opgevoerde Vlaamse teksten, de uitreiking van de toneelschrijfprijs, debatten over de functie van de dramaturg en over het uitgeven van theaterteksten.